NARKOOTILISED AINED – UUDISEID MEILT JA MUJALT

Kristiina Põld
Erakorralise meditsiini osakond

Joonis 1. *Narkootikumi üledoosidest põhjustatud surmajuhtumid 2008–2016. (Allikas: Surma põhjuste register 2017, TAI)*

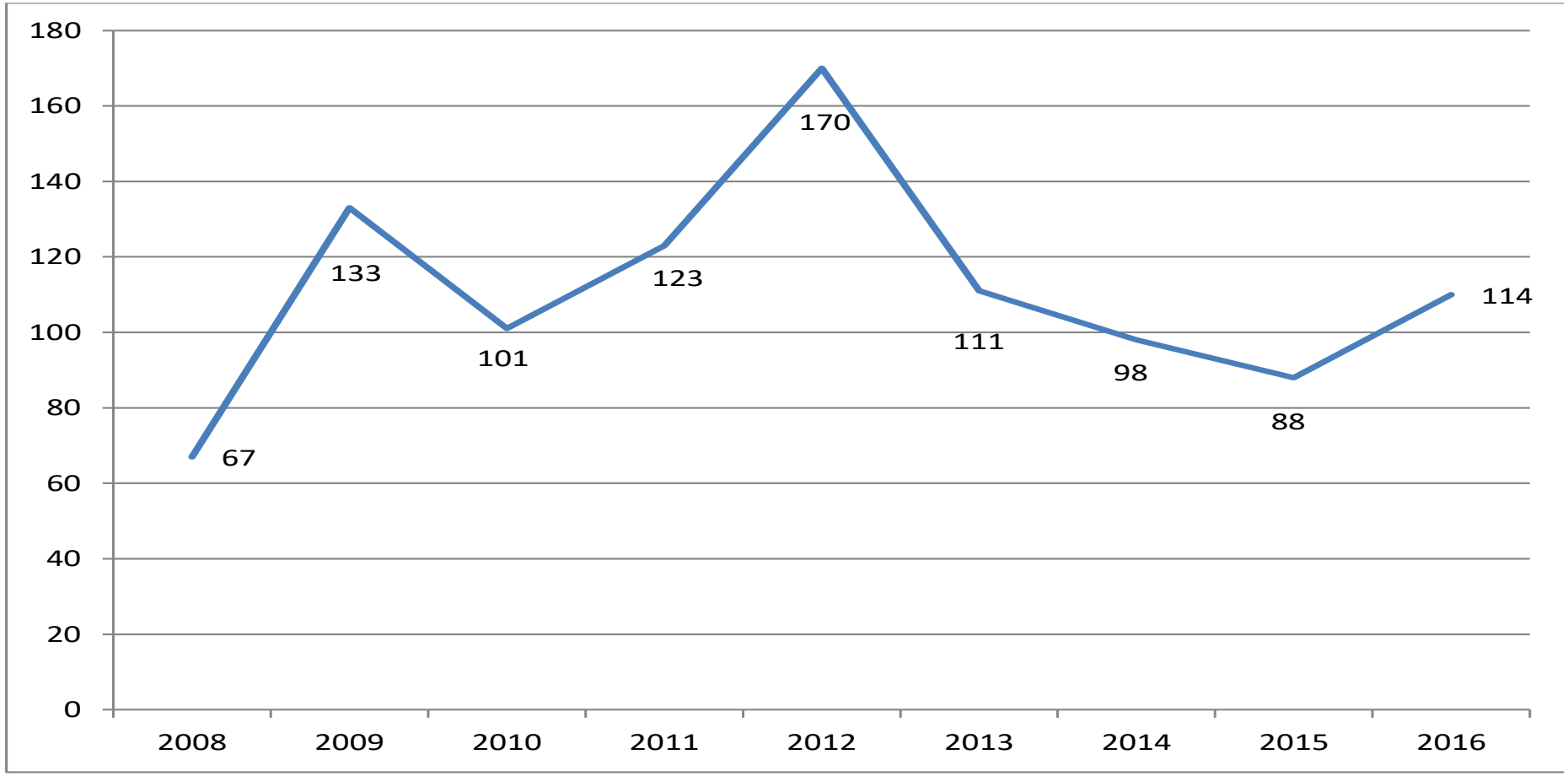

2

	Male	Female	Total
Number of cases	92	22	114

	Male	Female	Total
Mean age	35.47	28.91	34.20

	Male	Female	Total
<15			
15-19		1	1
20-24	6	7	13
25-29	16	3	19
30-34	22	7	29
35-39	27	3	30
40-44	11	1	12
45-49	5		5
50-54	2		2
55-59	2		2
60-64			
>=65	1		1
Not known			

Number of cases with known toxicology				
	Male	Female	Total	
Number of cases with known toxicology	87	20	107	
Of which:				
	Male	Female	Total	
(a) number with opiates (+ any drug)	84	20	104	
(b) number with any drug without opiates	3	0	3	
(c) number with -- see below	5	2	7	

- Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA
- Loodi 1993. aastal
- On üks EL detsentraliseeritud agentuure
- Ülesandeks anda EL-le ülevaadet narkoprobleemidest
- 2016.aastal 21. raport

Selle aasta analüüsis juhitakse taas kord tähelepanu sellele, et Euroopa seisab silmitsi järjest keerulisema uimastiprobleemiga, milles on üha suurem osa :

- **stimulantidel**
- **uutel psühhoaktiivsetel ainetel**
- **ravimite kuritarvitamisel**
- **probleemsel kanepitarbimisel**.

Aruandes tuletatakse ka meelde, et osa varasemaid probleeme ei ole kuhugi kadunud, kuigi muutumas on väljakutsed, mida need nii poliitika kui ka tavade seisukohast esitavad

LÜHIÜLEVAADE – HINNANGULINE UIMASTITARBIMINE EUROOPA LIIDUS

Kanep

On tarbinud:

	Viimase aasta jooksul	Elu jooksul
Täiskasvanud (15–64-aastased)	22,1 miljonit	83,2 miljonit
	6,6 %	24,8 %
Noored täiskasvanud (15–34-aastased)	16,6 miljonit	
	13,3 %	

Riigi hinnang tarbimise kohta viimase aasta jooksul: Vähemalt 3,2 %; Suurim 23,9 %

Kokaiin

On tarbinud:

	Viimase aasta jooksul	Elu jooksul
Täiskasvanud (15–64-aastased)	3,6 miljonit	17,1 miljonit
	1,1 %	5,1 %
Noored täiskasvanud (15–34-aastased)	2,4 miljonit	
	1,9 %	

Riigi hinnang tarbimise kohta viimase aasta jooksul: Vähemalt 0,2 %; Suurim 4,2 %

MDMA

On tarbinud:

	Viimase aasta jooksul	Elu jooksul
Täiskasvanud (15–64-aastased)	2,5 miljonit	13,0 miljonit
	0,8 %	3,9 %
Noored täiskasvanud (15–34-aastased)	2,1 miljonit	
	1,7 %	

Riigi hinnang tarbimise kohta viimase aasta jooksul: Vähemalt 0,3 %; Suurim 5,5 %

Amfetamiinid

On tarbinud:

	Viimase aasta jooksul	Elu jooksul
Täiskasvanud (15–64-aastased)	1,6 miljonit	12,0 miljonit
	0,5 %	3,6 %
Noored täiskasvanud (15–34-aastased)	1,3 miljonit	
	1,0 %	

Riigi hinnang tarbimise kohta viimase aasta jooksul: Vähemalt 0,1 %; Suurim 2,9 %

Opioidid

Kõrge riskitasemega opioiditarbijad
1,3 miljonit

Surmavad üleannused
82 %
Opioide leiti surmavatest üleannustest 82 % juhul

Narkomaaniaravi taotlused
Põhiline uimasti ligikaudu 40 % narkomaaniaravi taotluste korral Euroopa Liidus
40 %

644 000
2014. aastal sai asendusravi 644 000 opioiditarbijat

Uued psühhoaktiivsed ained

On tarbinud:

	Viimase aasta jooksul	Elu jooksul
Noored täiskasvanud (15–24-aastased)	3,0 %	8,0 %

Allikas: Eurobaromeetri 2014. aasta noorte ja uimastite kiirküsitlus

NB! Täielikud andmed ja teave kasutatud meetodite kohta on lisatud elektroonilises statistikabüülletäänis.

Regionaalhaigla
Regionaalhaigla
ANESTESIOLOOGIAKLIINIK
Anestesioloogiakliinik

Narkootikumide tarvitamine

- Üle 88 miljoni ehk rohkem kui veerand EL 15–64-aastastest elanikest proovinud elu jooksul ebaseaduslikku uimastit.
- Rohkem mehed (54,3 miljonit) kui naised (34,8 miljonit). naist) tarbimist elu jooksul.
- Kõige rohkem tarbitakse
  - kanepit (51,5 mil M ja 32,4 mil N)
  - kokaiini (11,9 mil M ja 5,3 mil N)
  - MDMA (9,1 mil M ja 3,9mil N)
  - amfetamiinide (8,3 mil M ja 3,8mil N)

	Uimastitarbimisest põhjustatud surmad (15–64-aastased)	Süstivate uimastitarbijate seas diagnoositud HIV-juhtumid (ECDC)	Hinnanguline uimastite süstimine		Eriprogrammide raames jaotatavad süstlad
Riik	Juhtumeid miljoni elaniku kohta (üldarv)	Juhtumeid miljoni elaniku kohta (üldarv)	Hinnangu aasta	Juhtumeid 1000 elaniku kohta	Üldarv
Belgia	9 (66)	1 (11)	2014	2,4–4,9	926 391
Bulgaaria	3,1 (15)	6,3 (46)	–	–	417 677
Tšehhi Vabariik	5,2 (37)	1 (10)	2014	6,1–6,8	6 610 788
Taani	55,1 (200)	2 (11)	–	–	–
Saksamaa	18,6 (993)	1,4 (111)	–		–
Eesti	113,2 (98)	50,9 (67)	2009	4,3–10,8	2 110 527
Iirimaa	71,1 (214)	5,4 (25)	–	–	393 275
Kreeka	–	9,3 (102)	2014	0,6–0,9	368 246
Hispaania	13 (402)	2,5 (115)	2013	0,2–0,4	2 269 112
Prantsusmaa	5,4 (227)	1 (64)	–	–	–
Horvaatia	20,8 (59)	0 (0)	2012	0,4–0,6	196 150
Itaalia	8 (313)	2,3 (141)	–	–	–
Küpros	10 (6)	3,5 (3)	2014	0,4–0,7	382
Läti	10,6 (14)	37 (74)	2012	7,3–11,7	409 869
Leedu	44,2 (87)	12,9 (38)	–	–	154 889
Luksemburg	21,1 (8)	29,1 (16)	2009	4,5–6,9	253 011
Ungari	3,4 (23)	0,1 (1)	2008–09	0,8	460 977
Malta	6,9 (2)	0 (0)	–	–	314 027
Madalmaad	10,8 (119)	0 (0)	2008	0,2–0,2	–
Austria	21,1 (121)	2,5 (21)	–	–	5 157 666
Poola	8,5 (225)	1 (37)	–	–	105 890
Portugal	4,5 (31)	3,8 (40)	2012	1,9–2,5	1 677 329
Rumeenia	2,4 (33)	7,7 (154)	–	–	1 979 259
Sloveenia	20 (28)	1 (2)	–	–	494 890
Slovakkia	3,1 (12)	0,2 (1)	–	–	274 942
Soome	47,4 (166)	1,3 (7)	2012	4,1–6,7	4 522 738
Rootsi	92,9 (569)	0,8 (8)	2008–11	1,3	203 847
Ühendkuningriik ([1])	55,9 (2 332)	2 (131)	2004–11	2,9–3,2	7 199 660
Türgi	9,2 (479)	0,1 (10)	–	–	–
Norra	67,8 (228)	1,4 (7)	2013	2,1–2,9	2 124 180
Euroopa Liit	**19,2 (6 400)**	**2,4 (1 236)**	–	–	–
EL, Türgi ja Norra	**18,3 (7 107)**	**2,1 (1 253)**	–	–	–

Jimastitest tingitud surmajuhtumite võrdlemisel tuleb olla mõnes riigis kodeerimise, kaetuse ja andmete esitamata jätmisega seotud probleemide tõttu ettevaatlik.
([1]) Süstalde andmed puudutavad Walesi ja Šotimaad (2014) ning Põhja-Iirimaad (2013).

Regionaalhaigla

ANESTESIOLOOGIAKLIINIK

Final Report of the European Drug Emergencies Network (Euro-DEN) March 2015

- 16 keskust 10 Euroopa riigist (Denmark, Estonia, France, Germany, Ireland, Norway, Poland, Spain, Switzerland, UK)
- Pöördumised EMO-sse 12 kuu jooksul (October 2013 - September 2014)
- Äge mürgistus narkootikumidega
- Tahtlik enesekahjustus, traumad, alkohol isoleeritult - ei kaasatud

- Kokku 5529 pöördumist 12 kuu jooksul
- Kuni 200 pöördumist 8 keskuses, 200-500 5 keskuses ja üle 500 pöördumise 3 keskuses
- Enim pöördumisi nädalvahetusel max kl 19.00-0200.
- Median (IQR) of 0.3 (0.2-0.7)% kõigist EMO-sse pöördumistest
- Keskmine vanus (IQR, range) 31 (24-39, 11-90)
- 75.4% mehed

- Kokku 8709 narkootilist ainet (pöördumisi 5529)
- (mean ± SD 1.6 ± 0.97) narkootilist ainet pöördumise kohta)
- Klassikalised narkootikumid kõige sagedasemad (64.6%)
- Sellele järgnesid retseptiravimid (26.5%)
- Uued psühhoaktiivsed substantsid (NPS) 5.6%.

- „TOP kuus“
  - heroiin (1345)
  - kokaiin (957)
  - kannabinoidid (904),
  - GHB/GBL (711)
  - amfetamiin (593)
  - MDMA (467)

Figure 9. 'Top 20' most commonly reported drugs with NPS highlighted (n=8709 in 5529 presentations)

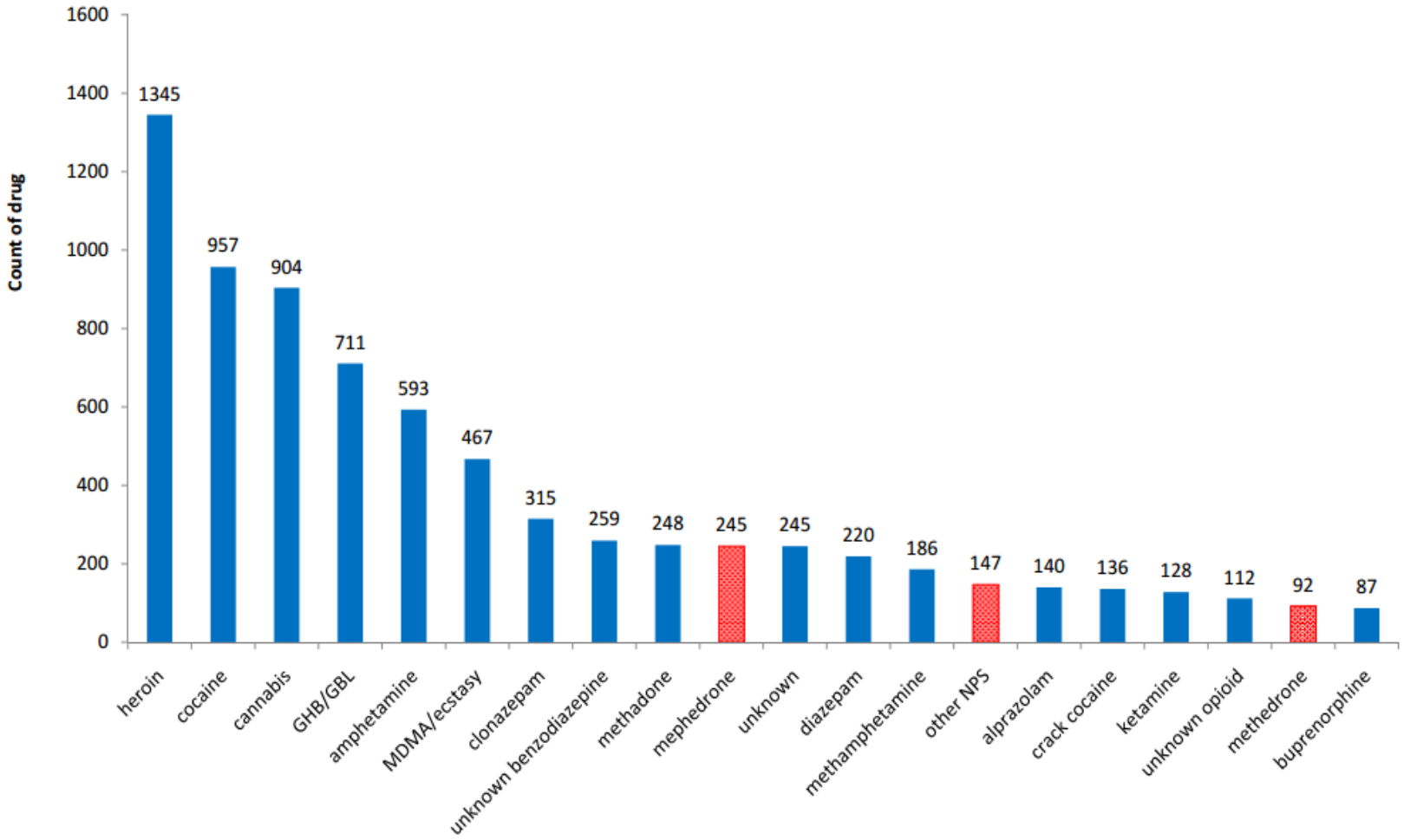

- 484 juhul registreeriti NPS tarvitamist
  - Katinoonid (378)
    - mephedrone (245)
    - methedrone (92)
    - MDPV (22);
  - ‘branded NPS’ (48),
  - synthetic cannabinoid receptor agonists (26)
  - phenylethylamines (17)

Figure 28: Most commonly reported drugs - Tallinn

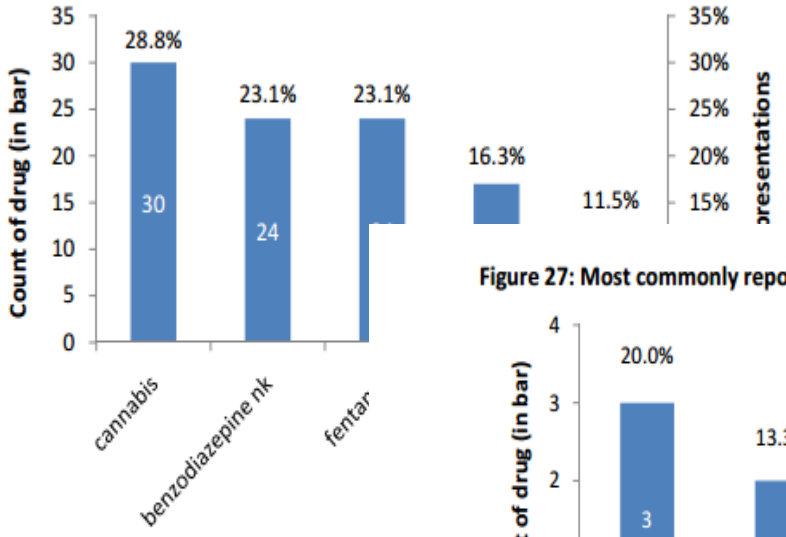

Tallinn
Total number of presentations: 104
Total count of drugs: 168
Number of drugs per presentation:
1 drug: 68, 65.4%
2 drugs: 19, 18.3%
3 drugs: 11, 10.6%
4 drugs: 2, 1.9%

The hospital is one of three with ERs ir town centre, patients with recreationa other hospitals. In Estonia opioid over hospital environment and no cases of hospital during the study period. The E

Figure 27: Most commonly reported drugs – Pärnu

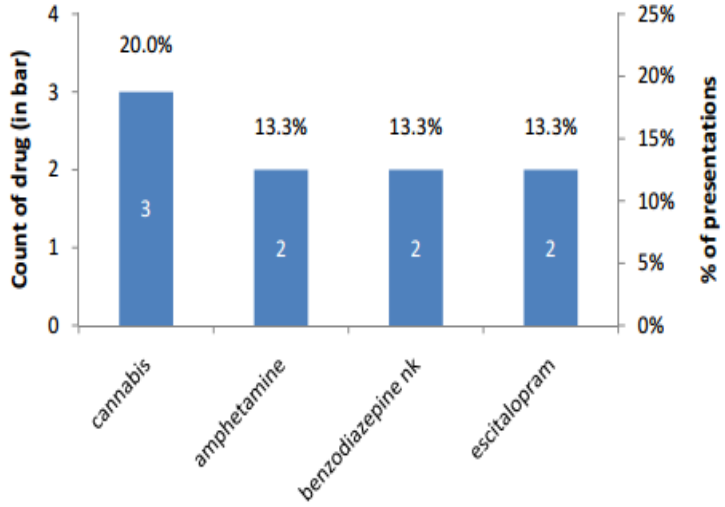

Pärnu
Total number of presentations: 15
Total count of drugs: 17
Number of drugs per presentations:
1 agent 13, 86.7%
2 drugs: 2, 13.3%

Presentations with unknown drugs: 0
Presentations with ethanol co-ingested:
Yes: 7, 46.7%
No: 5, 33.3%
Not recorded: 3, 20.0%

Median age (IQR):
25 (20.5-30) years
Age range: 16-50 years
Presentations with age unknown: 0
Males: 9, 60.0%

The hospital is in central Pärnu, a popular summer seaside resort, and has relatively few presentations of recreational drug use. In Estonia opioid overdoses are usually treated in the pre-hospital environment and patients only very rarely attend the ER. The ER treats both paediatric and adult patients.

Regionaalhaigla

ANESTESIOLOOGIAKLIINIK

Location of Euro-DEN Plus centres

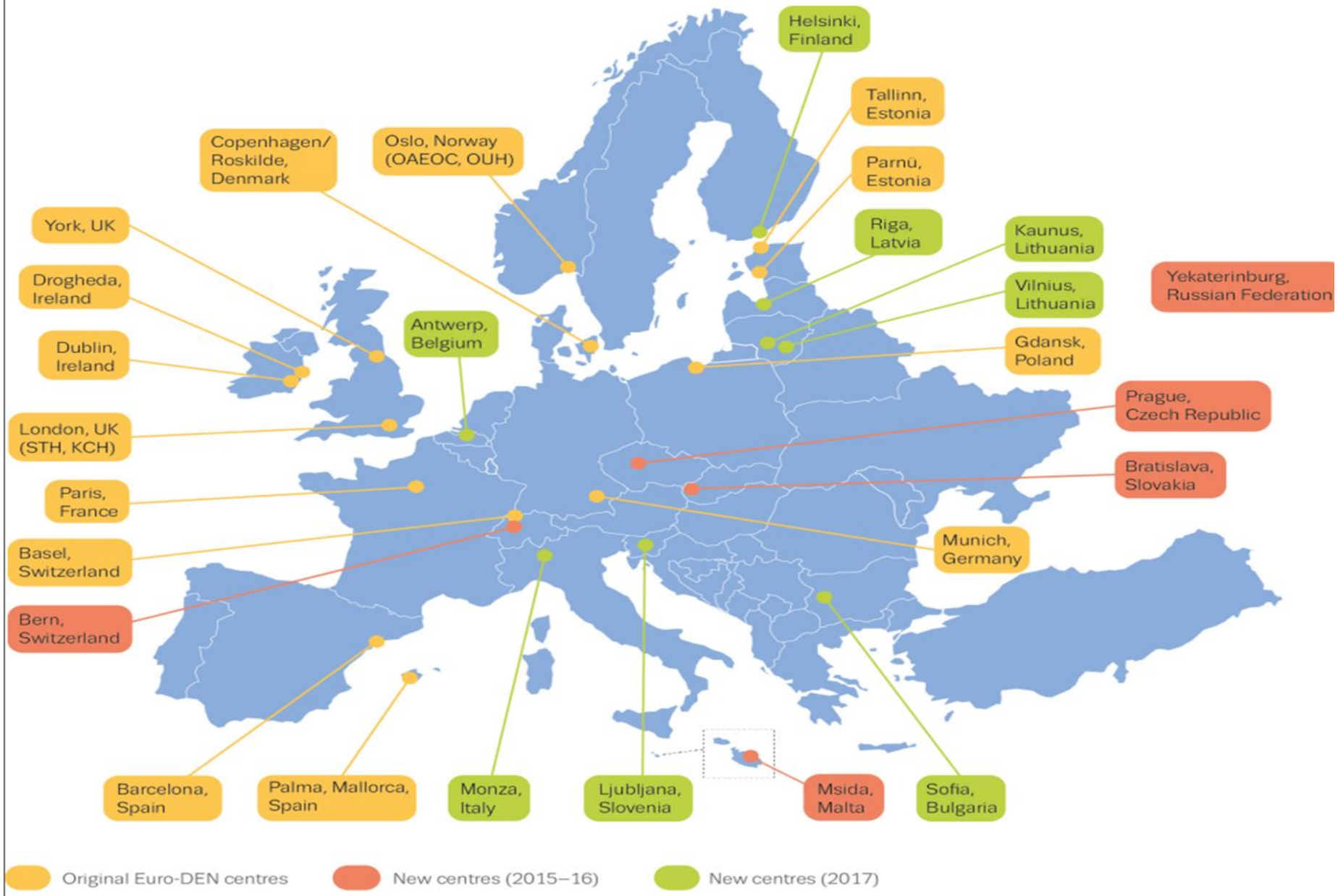

Note: Centres are also located in non-EU countries: Basel and Bern (Switzerland) and in Yekaterinburg (Russian Federation).

Ettevalmistamisel TAI eestvedamisel ja EKEI ga koostöös projekt

- Eesti suuremate haiglate EMOdesse jõudnud psühhotroopsete ainete tarvitajate ning tarvitamise tunnustega patsientide uriinitestide kohtuekspertiislik analüüs <u>ühe kalendriaasta vältel</u>, et kinnitada tarvitatud psühhoaktiivsed ained, mida hilisemalt vaadelda patsiendile tekkinud terviserikete ja kaebuste kontekstis.

Projekti eesmärk:

- Täpne ülevaade EMOsse jõudnud patsientide tarvitatud psühhoaktiivsetest ainetest annab meile väärtuslikku informatsiooni Eestis tarvitatavatest/levivatest psühhoaktiivsetest ainetest
- Sellise ekspertiisi tulemusel selguvad ka kasutatavad uued psühhoaktiivsed ained, mida tarvitajad ise sageli ei oska täpsustada ja mida ei ole võimalik tuvastada olemasolevate indikaatortestidega.

- Indikaatortesti/kiirtesti miinused:
  - ei ole spetsiifilised, nad põhinevad luku-võti tüüpi reaktsioonil
  - testid reageerivad uuritava aine mingile rühmale, kuid analoogne rühm võib olla ka mõnel teisel ainel (ravimil või looduslikul ainel)
  - võivad anda nii valepositiivseid kui ka valenegatiivseid tulemusi.

- Valepositiivsed näiteks
  - fentanüüli testi reageerimise köharohule ambroksool
  - kanepi testi reageerimise ibuprofeenile
  - BZD testi reageerimise mirtasepiinile ja HIV ravimitele
  - MDMA-le, amfetamiinile või metamfetamiinile võivad reageerida kõik kolm testi, kuigi tarvitatud on vaid ühte neist
- Uute ainete jaoks ei ole kiirteste üldse olemas ja seega jääks üks oluline ja aina kasvav ainerühm täiesti määramata.
- Uutest fentanüülidest on karfentanüül nii suure kangusastmega, et selle kontsentratsioon organismis on nii madal, et fentanüüli test ei reageeri karfentanüüli olemasolule.

- **Patsientide prognoositud arv ja osalevad haiglad:** Eeldatav patsientide number on ca 500-600 patsienti aastas
- Kaasatud haiglad oleksid: PERH, TÜK, Ida-Tallinna Keskhaigla, Ida-Viru Keskhaigla, Lääne-Tallinna Keskhaigla ja Pärnu Haigla.
- **Projekti analüüside eeldatav maksumus** oleks 500-600 patsiendi puhul maksimaalselt 50 000-60 000 EUR.

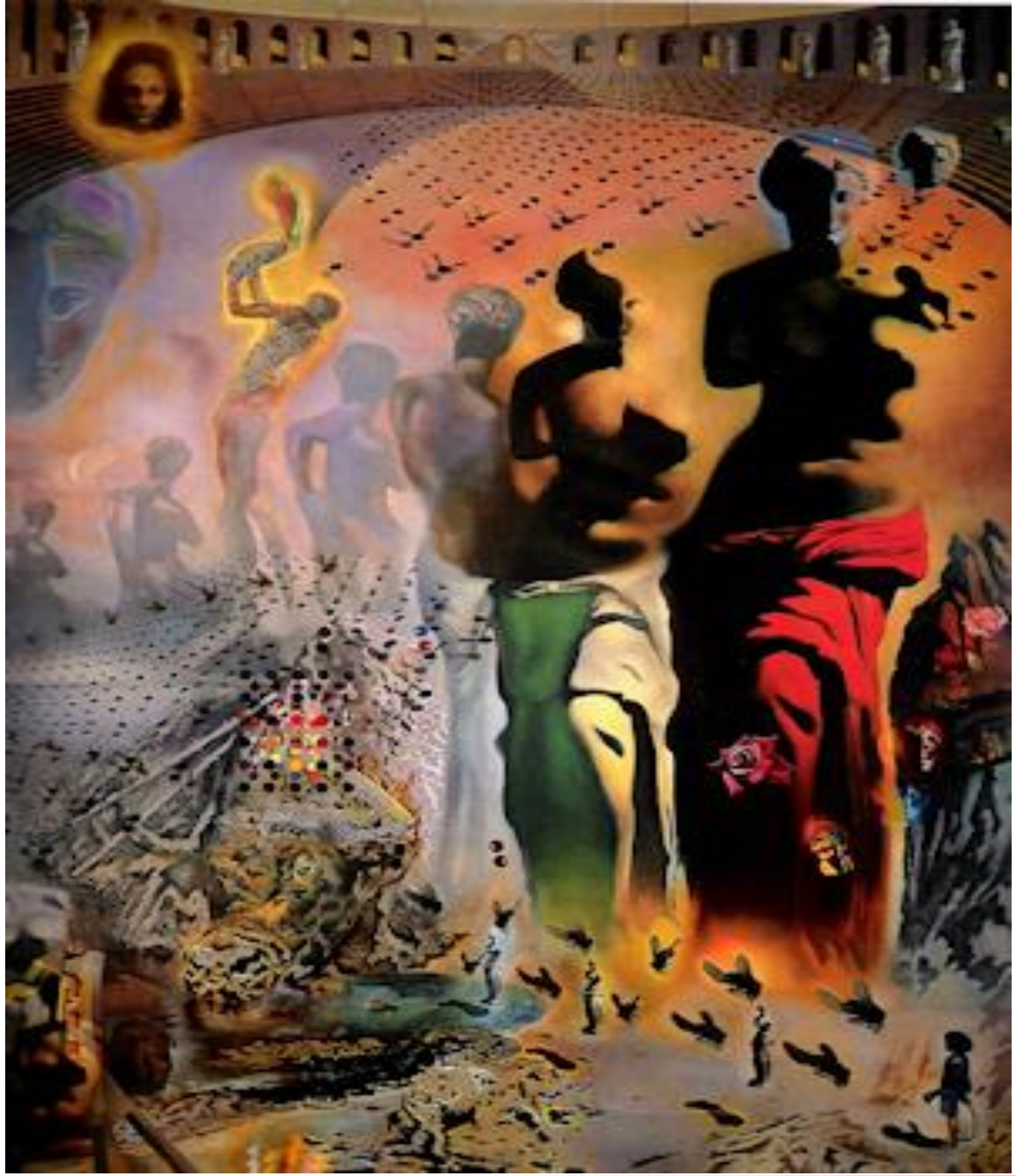

The Hallucinogenic Toreador

I don't do drugs. I am drugs.

(Salvador Dali)

izquotes.com

Each morning when I awake, I experience again a supreme pleasure - that of being Salvador Dali.
— Salvador Dali —
AZ QUOTES